

УДК 339:72

Г.І. Фролова

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті здійснено аналіз залучення іноземних інвестицій в економіку України. Виявлено основні проблеми, що перешкоджають ефективному залученню іноземних інвестицій. Досліджено рейтинги інвестиційної привабливості країни. Окреслено стратегічні напрями вдосконалення механізму залучення прямих іноземних інвестицій в Україну.

Ключові слова: іноземні інвестиції, інвестиційний клімат, інвестори, світові рейтинги, інвестиційна привабливість.

Summary. The article analyzes the attraction of foreign investments in Ukraine based on statistics in recent years. Revealed a number of key problems hindering effective attraction of foreign investments. The basic ratings of investment attractiveness of the country. Strategic directions outlined improve the mechanism of foreign direct investment in Ukraine.

Key words: foreign investment, investment climate, investors, world rankings, investment attractiveness.

Постановка проблеми. Сучасна Україна дуже гостро відчуває нестачу власних економічних ресурсів. З огляду на це, залучення зовнішніх джерел фінансування є життєво необхідними для її подальшого економічного розвитку. Зовнішні інвестиції потрібні нашій державі для відновлення і модернізації виробництва, проведення структурної перебудови, впровадження реформ у всіх сферах економіки. Приплив іноземних інвестицій не тільки сприятиме активізації інвестиційних процесів, капітальних вкладень у сучасні засоби виробництва, а й стимулюватиме розробку і впровадження інновацій, розвиток малого і середнього бізнесу. Все це, в свою чергу, впливатиме на збільшення продуктивності праці та підвищення добробуту населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Даній проблематиці приділяли увагу чимало науковців, а саме: Т. Шафранська, М. Білан [2], А. Бочи [3], О. Пластун, О. Дудкін [4], В. Дж. Сегура [5], О. Раєвнева [6] та інші.

Проте, не зважаючи на чисельні праці науковців та їх значний внесок у дослідження даної

проблеми, дисбаланс за показниками залучення прямих іноземних інвестицій, який спостерігається в останні роки в Україні, зумовив актуалізацію дослідження сучасних тенденцій залучення інвестицій у країну та розгляд прийнятних шляхів нівелювання проблем у даному процесі.

Мета статті полягає в дослідженні динаміки і розподілу прямих іноземних інвестицій в Україні; аналізі позицій України в міжнародних рейтингах інвестиційної привабливості як основного чинника активізації інвестиційних процесів у країні; розробці рекомендацій щодо політики нівелювання основних проблем та ризиків у даному процесі.

Виклад основного матеріалу. Реалізація великих економічних проектів вимагає прямих іноземних інвестицій. Крім того країні необхідні новітні технології, досвід інших країн у здійсненні нових підходів у корпоративному управлінні, стимулювання власного бізнесу на інвестування таких проектів.

Обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України (акціонерний капітал нерезиден-

© Г. І. Фролова , 2016

Бібліографія ДСТУ:

Фролова Г.І. Сучасні тенденції іноземного інвестування в Україні / Г.І. Фролова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2016. – №3 (35). – С. 43–47

References (APA):

Frolova, H. (2016). Suchasni tendentsii inozemnoho investuvannia v Ukraini [Modern trends of foreign investment in Ukraine]. Visnyk Berdians'koho universytetu menezhmentu i biznesu, 3(35),43–47 (in Ukr.)

тів) на 31 грудня 2015 року склав 43,371 мільярда доларів, що більш ніж на 5% нижче за показник на кінець 2014 року (на рівні 45,916 млрд. дол.) (Рис. 1).

Як повідомляється на сайті Державної служби статистики України, зниження обсягу інвестицій за рік обумовлений курсовою різницею, за рахунок чого акціонерний капітал знизився на 5,024 мільярда доларів, у той час як відтік акціонерного капіталу виявився незначним і склав 891,3 міль-

йона доларів, і при цьому надійшло 3,764 мільярда доларів нових інвестицій. У повідомленні наголошується, що інвестиції протягом 2015 року надходили з 134 країн світу. Основними інвесторами України, на яких припадає 83% загального обсягу інвестицій, залишалися Кіпр, Нідерланди, Німеччина, Російська Федерація, Австрія, Великобританія, Британські Віргінські Острови, Франція, Швейцарія та Італія.

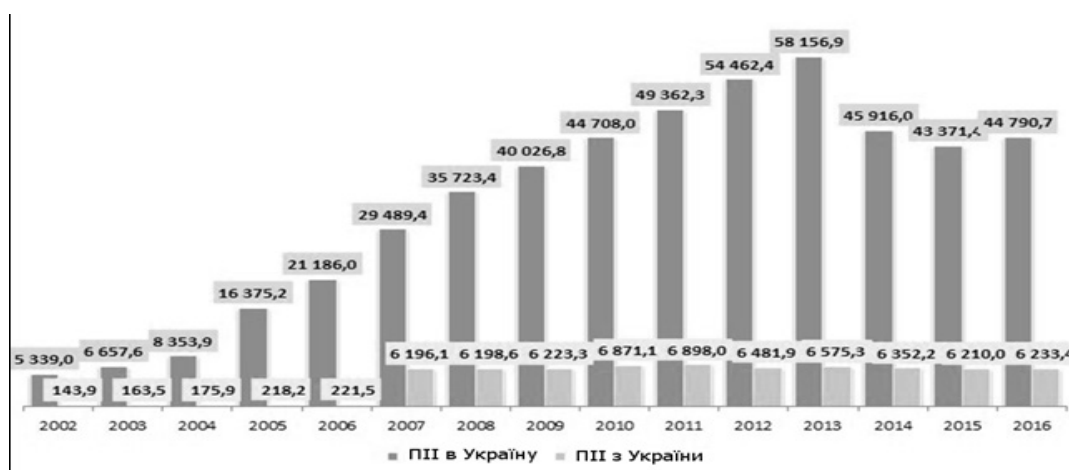

Рис. 1. Прямі іноземні інвестиції в Україні, млн. дол. США (2002-2016 рр.)

Джерело: [1]

До десяти регіонів: Дніпропетровської, Донецької, Харківської, Київської, Луганської, Львівської, Одеської, Запорізької, Полтавської, Івано-Франківської областей та до м. Київ надійшло найбільше всього інвестицій – 94,1% всіх залучених прямих іноземних інвестицій.

Провідними сферами економічної діяльності за обсягами залучення капітальних інвестицій залишаються: промисловість – 33,4%, будівництво – 13,7%, сільське, лісове та рибне господарство – 14,5%, інформація та телекомунікації – 4,8%, оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 10,0%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 6,8%, державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування – 2,3% [2].

Інвестиційну привабливість для інвесторів насамперед характеризує місце держави у міжнародних рейтингах. Такі рейтинги дозволяють класифікувати усі держави-реципієнти з урахуванням їх економічного розвитку, конкурентоспроможності, ризику ведення бізнесу, кредитної привабливості, економічної свободи та корупції. Найголовніше, що вони демонструють сприйняття країни іноземними інвесторами в розрізі перспектив ефективного інвестування (Рис. 2).

Аналіз наведених індексів показав, що Україна, у більшості випадків, займає низькі позиції, більше того, її позиції погіршилися відносно по-

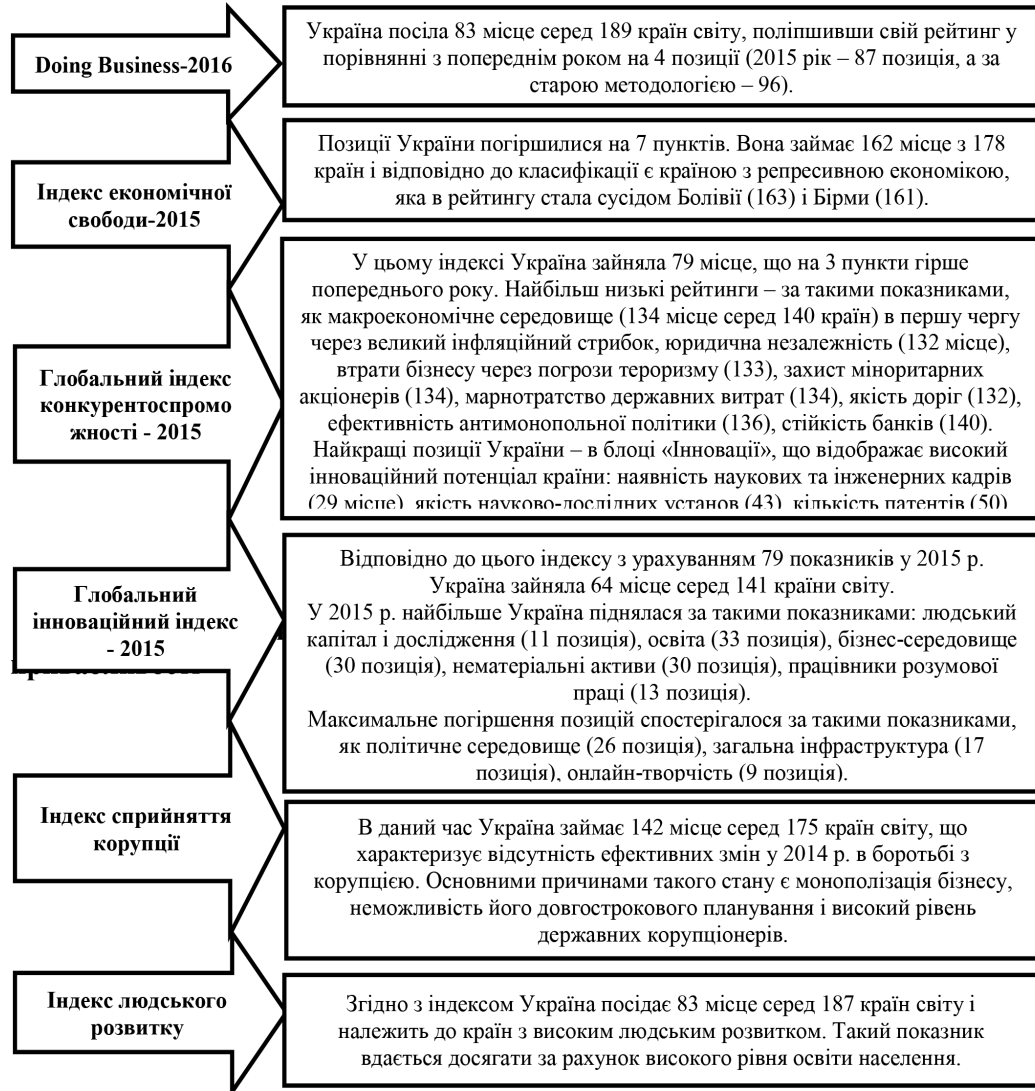
переднього року. Тільки за окремими показниками глобального інноваційного індексу та індексу людського розвитку Україна має відносно покращення. Це стало можливим завдяки високому розвитку і освіченості нашого населення. Така ситуація склалася внаслідок економічної, політичної та соціальної нестабільності, яка для свого покращення потребує рішучих ефективних дій з боку влади. Таким чином, необхідна довгострокова економічна стратегія розвитку держави і розробка стимулів до боротьби з корупцією, інакше пом'якшити інвестиційний клімат у країні буде складно.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що: 1) міжнародні рейтинги є ефективними інструментами, що сприяють елімінуванню інформаційної асиметрії, а велика кількість методик ранжування дозволяє інвестору отримати інформацію стосовно всіх аспектів інвестиційної привабливості країни; 2) місця в рейтингах формують інвестиційний імідж країни, а ігнорування результатів рейтингів здатне призвести до фінансової ізоляції країни; 3) позиції, які посідає Україна в різних міжнародних рейтингах, формують українську непривабливий імідж. Відповідно в очах іноземних інвесторів Україна є надто ризикованою та непривабливою для інвестування країною; 4) інформація щодо методології рейтингів у більшості випадків є прозорою, тому вітчизняні державні

інститути мають можливість впливати на майбутні результати рейтингів у разі проведення відповідних реформ [4].

Приймаючи рішення про вкладення коштів, кожний інвестор прагне отримати більше доходу за меншого ризику, повернення інвестицій та

отримання прибутку за більш короткий час. Але інвестиційне й економічне макросередовище України свідчить про високий ризик, а за рейтинговими показниками інвестиційний клімат України є незадовільним.

Джерело: [3]

У багатьох компаній, які ведуть свою діяльність в Україні, основні занепокоєння щодо інвестиційного та ділового клімату в країні викликають прогалини в судово-правовій сфері, корупція, а також неконкурентна організація фінансового сектора (Рис. 3).

На сьогодні закордонні інвестори розцінюють Україну як зону підвищеного ризику для вкладання інвестицій. Для цього існують обґрунтовані причини, а саме: недосконале законодавство, в тому числі інвестиційне, нестабільний по-

літичний курс, який межує з політичною кризою, високий рівень корупції на вищих рівнях державного управління, надмірне втручання держави в економічну діяльність. Крім того, бюрократизм та зарегульованість створення та ведення бізнесу тиснуть на бізнес.

Потрібно зменшити кількість і повноваження контролюючих органів, спростити процес проходження дозвільних процедур, зменшити фінансові та часові витрати на них, покращити можливості одержання інформації тощо.

Рис. 3. Основні ризики для інвесторів в Україні

Джерело: [5]

Багато років залишається проблемою нерозвиненість ринкової інфраструктури. Нестабільне податкове законодавство та кількість податкових платежів, податкові перевірки, нестабільність та часткове руйнування банківської системи також негативно впливають на прийняття інвестиційних рішень як вітчизняними, так і закордонними інвесторами. Обсяг же депозитів фізичних і юридичних осіб останніми роками різко знизився і не може слугувати надійним джерелом для кредитування економіки. Всі ці фактори не дозволяють залучити в економіку необхідний обсяг інвестицій.

За оцінками Міністерства економіки, щоб структурно перебудувати та підняти економіку України, необхідно інвестицій від 150 до 200 млрд. дол. США, а щорічна потреба – близько 20 млрд. дол. США.

Негативним фактором є те, що український уряд не використовує фінансові ресурси, які отримує від МВФ та МБРР для розвитку економіки країни на інноваційній основі [6].

Висновки. Таким чином, для покращення інвестиційного клімату України потрібно реалізувати заходи, передбачені стратегією інвестиційного розвитку держави і регіонів та спрямовані на підвищення інвестиційної привабливості; підвищити ефективність роботи комерційних банків, страхових компаній, фондових бірж, інвестиційних компаній і фондів, тобто удосконалити діяльність інвестиційної інфраструктури; вирішити проблеми податкового законодавства, спростивши, насамперед, процедуру відшкодування ПДВ, урегулювати кількість податкових перевірок тощо; стабілізувати ситуацію у політичному середовищі; спрямувати зусилля на покращення загальної інфраструктури; спростити регуляторну

політику в створенні нових суб'єктів підприємництва; створити умови для інноваційного розвитку країни; прискорити темпи приватизації, розробити стимули для боротьби з корупцією.

Реалізація такого комплексу заходів сприятиме пом'якшенню інвестиційного клімату та підвищенню інвестиційної привабливості нашої держави, що в свою чергу вплине на можливість її економічного зростання.

Література

1. Іноземні інвестиції в Україну за рік скоротилися на 5% за рахунок девальвації гривні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.unian.ua/finance/1268082-inozemni-investitsiji-v-ukrajinu-protiyagom-roku-skorotilisya-na-5-za-rahunok-devalvatsiji-grivni.html>.
2. Шафранська Т.Ю., Білан М.Г. Формування інвестиційного клімату України в сучасних економічних умовах / Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/46_PWMN_2015/Economics/4_205063.doc.htm.
3. Бочи А. Украина в мировых рейтингах // Информационно-аналитический журнал «Вестник. Право знать все о налогах и сборах». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ru/pubs/id/9160>.
4. Пластун О., Дудкін О. Міжнародні інвестиційні рейтинги як засіб усунення інформаційної асиметрії на макроекономічному рівні / О.Пластун, О.Дудкін // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2012. – №3. – С.191–198.
5. Сегура Дж. Інвестиційний клімат України-2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://glavcom.ua/publications/investiciyniy-klimat-v-ukrajini-2016-yakim-yogobachit-amerikanskiy-investor-doslidzhennya-374495.html>.
6. Раєвнева О.В. Статистична оцінка інвестиційної активності в Україні / О.В. Раєвнева, Л.В. Гриневич // БІЗНЕС-ІНФОРМ. – 2012. – № 7. – С. 111–114.

REFERENCES

1. Inozemni investytsii v Ukrainu za rik skorotylysia na 5% za rakhunok devalvatsii hryvni (2016)[Foreign investments to Ukraine for a year grew short on 5% due to devaluation of hryvnya]. – Retrieved from – <http://economics.unian.ua/finance/1268082-inozemni-investitsiji-v-ukrajinu-protyagom-roku-skorotylisya-na-5-za-rahunok-devalvatsiji-grivni.html> (in Ukr).
2. Shafranska T.Yu., Bilan M.H. (2015) Formuvannia investytsiinoho klimatu Ukrainy v suchasnykh ekonomichnykh umovakh [Forming of investment climate of Ukraine in modern economic terms] Cherkaskyi natsionalnyi universytet imeni Bohdana Khmelnytskoho. – Retrieved from – http://www.rusnauka.com/46_PWMN_2015/Economics/4_205063.doc.htm (in Ukr.)
3. Bochy A. Ukrayna v myrovikh reitynhakh [Ukraine in the world ratings]// Ynformatsyonno-analytycheskyi zhurnal «Vestnyk. Pravo znat vse o nalohakh y sborakh». – Retrieved from : <http://www.visnuk.com.ua/ru/pubs/id/9160> (in Russian).
4. Plastun O., Dudkin O. (2012) Mizhnarodni investytsiini reitynhy yak zasib usunennia informatsiinoi asymetrii na makroekonomichnomu rivni [International investment ratings as mean of removal of informative asymmetry at macroeconomic level], *Marketynh i menedzhment innovatsii.* – 3, 191–198 (in Ukr.).
5. Sehura Dzh. (2016) Investytsiinyi klimat Ukrainy–2016. – [Investment climate of Ukraine-2016]. – Retrieved from <http://glavcom.ua/publications/investiciyniy-klimat-v-ukrajini-2016-yakim-yogo-bachit-amerikanskiy-investor-doslidzhennya-374495.html> (in Ukr.).
6. Raievnjeva O.V. (2012) Statystychna otsinka investytsiinoi aktyvnosti v Ukraini [Statistical estimation of investment activity in Ukraine] *BIZNES-INFORM*, 7, 111–114 (in Ukr.).